

วารสารหลักสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย Libray and Information Science Core Journal in Thailand

บรรพต พิจิตรกำเนิด*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวารสารหลักสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จากการใช้วารสารของผู้ทรงคุณวุฒิสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ การให้บริการวารสารของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล และการอ้างอิงวารสารหลักสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า วารสารสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิบรรณารักษ์ และการวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา มีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ : วารสารหลัก การวิเคราะห์การอ้างอิง บรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์

Abstract

This research aimed to study the use of journals in the field of Library and Information Science (LIS) by experts in the field, the academic journal services provided by governmental universities, and the citation of journals in the field of LIS in the theses of master's degree students. The findings showed a positive correlation between use of LIS journals among experts and citation of LIS journals at a significant level of .05.

Keywords : journal, core journal, library science, information science

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
e-mail: bunpodp@hotmail.com

บทนำ

วารสาร (journal) ทรัพยากรสารสนเทศอีกประเภทหนึ่งที่รวบรวมสารสนเทศที่มีความทันต่อเหตุการณ์ มีกำหนดการพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่อง หากจำแนกประเภทของวารสารตามลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ วารสารทั่วไป วารสารกึ่งวิชาการ และวารสารวิชาการ โดยในแวดวงวิชาการจัดว่าวารสารวิชาการ (scholarly journal) ถือเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญยิ่ง โดยทั่วไปวารสารวิชาการมักจะมีการนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการเฉพาะเจาะจงลงไปในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือมีการบูรณาการระหว่างสาขา ซึ่งผู้ใช้งานมักเป็นผู้ที่สนใจในศาสตร์นั้น ๆ อย่างจริงจัง

นอกจากนี้วารสารวิชาการได้ถูกแบ่งตามระดับของการยอมรับออกเป็น 2 ระดับ คือ วารสารวิชาการนานาชาติ และวารสารวิชาการระดับชาติ ซึ่งมีองค์กรหรือหน่วยงานบางแห่งได้ดำเนินการประเมินคุณภาพของวารสารโดยกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดต่าง ๆ ขึ้น สำหรับวารสารวิชาการนานาชาติ นิยมใช้ผลการประเมินวารสารจาก 2 ฐานข้อมูล คือ 1) ฐานข้อมูล ISI Web of Science ที่พัฒนาโดย Institute for Scientific Information (ISI) หรือปัจจุบันคือ บริษัท Thompson Router (นงเยาว์ เปรมกมลเนตร, 2554) และ 2) ฐานข้อมูล Scopus ที่จัดทำโดยบริษัท Elsevier (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย, ม.ป.ป.)

อย่างไรก็ตามคุณภาพของวารสารยังสามารถพิจารณาได้จากแนวทางอื่น ๆ เช่น การศึกษาการใช้วารสารที่จัดให้บริการโดยสถาบันบริการสารสนเทศ (บรรพต พิจิตรกำเนิด, 2555) การใช้งานของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาที่มีประสบการณ์และติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการสาขานั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง หรือการจัดให้บริการวารสารภายในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศในเชิงวิชาการที่มีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเกณฑ์ในการบอกรับวารสารของห้องสมุดแต่ละแห่ง ตลอดจนการอ้างอิงวารสารในงานวิชาการรูปแบบต่าง ๆ อาทิ หนังสือ ตำรา วิจัย วิทยานิพนธ์ ฯลฯ

สำหรับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นอีกสาขาหนึ่งที่มีความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดเวลา กอปรกับมีวารสารวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีการตีพิมพ์วารสารทั้งที่ผลิตขึ้นมาใหม่และวารสารที่เลิกการผลิตลงไปตามวัฏจักร ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีคำถามว่าปัจจุบันวารสารใดบ้างที่เป็นวารสารหลักของสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยผลการวิจัยที่ได้จะทำให้มีข้อมูลรายชื่อวารสารหลัก ที่มีประโยชน์แก่กลุ่มคนต่าง ๆ อาทิ ผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ทั้งนักวิชาการ อาจารย์ นิสิตนักศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการเลือกนำเสนอผลงานที่สร้างสรรค์คิดค้นขึ้น เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ หรือมีแนวทางในการเลือกอ่านวารสารที่มีคุณภาพ ที่ได้ผ่านการพิจารณาหรือประเมินตามตัวชี้วัดต่าง ๆ จากคณะกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพ ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างมาตรฐานและการยอมรับในระดับสากลอีกทางหนึ่ง สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบรรณารักษ์ สามารถนำรายชื่อวารสารหลักไปเป็นแนวทางในการประเมินและตัดสินใจในการบอกรับหรือยกเลิกได้อีกทางหนึ่งด้วย (Lewis & McDonald, n.d.)

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาวารสารหลักสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ด้วยกระบวนการ

1. ศึกษาการใช้วารสารหลักสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของผู้ทรงคุณวุฒิสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
2. ศึกษาการให้บริการวารสารหลักสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์
3. ศึกษาการอ้างอิงวารสารหลักสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จากผลงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

● ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ประชากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล ที่จัดการเรียนการสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่ 57 คน

กลุ่มที่ 2 ประชากรที่เป็นกลุ่มบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่จัดหาหรือจัดให้บริการวารสารในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล จำนวน 10 แห่ง

กลุ่มที่ 3 ประชากรที่เป็นผลงานนิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล ที่จัดการเรียนการสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ในประเทศไทย ช่วง 6 ปีย้อนหลัง คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2555 จากฐานข้อมูล TDC ระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม 2555 ถึงวันที่ 20 สิงหาคม 2555 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 138 รายชื่อเรื่อง

● การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษ์ โดยผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามความคิดเห็นครั้งที่ 1 ทางไปรษณีย์แล้วรอรับแบบสอบถามที่ได้มีการตอบสมบูรณ์แล้ว กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยจะทำการส่งแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นครั้งที่ 2 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ยังขาดไปให้ครบหรือได้กลับคืนมามากที่สุด

วิธีที่ 2 การบันทึกข้อมูลรายการเอกสารอ้างอิงบทความวารสารในวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาลในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2555 จากฐานข้อมูล TDC

2. บันทึกรายละเอียดของบทความวารสาร และรายละเอียดของรายการอ้างอิง ลงในแบบบันทึกข้อมูล ซึ่งมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

2.1 รายการอ้างอิงบทความวารสารผู้แต่งคนเดียวกัน ชื่อบทความเดียวกัน ที่ถูกนำมาอ้างอิงในวิทยานิพนธ์มากกว่า 1 ชื่อเรื่อง จะนับรายงานอ้างอิงตามจำนวนบทความวารสารที่นำไปอ้างอิงทั้งหมด

2.2 รูปแบบของสื่อ พิจารณาจากรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมของบทความที่ถูกนำมาอ้างอิง

2.3 ขอบเขตของเนื้อหาบทความวารสาร พิจารณาจากชื่อบทความที่ถูกนำมาอ้างอิง

2.4 อายุของบทความวารสารที่ถูกนำมาอ้างอิง ใช้วิธีนับจากปีที่พิมพ์ของบทความวารสาร จนถึงปีที่พิมพ์วิทยานิพนธ์แล้วเสร็จ เช่น วิทยานิพนธ์พิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ.2554 อ้างอิงบทความวารสารที่ลงพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ.2540 แสดงว่าบทความวารสารที่ถูกนำมาอ้างอิงมีอายุ 14 ปี เป็นต้น

2.5 ภาษาของบทความวารสารที่ถูกนำมาอ้างอิง พิจารณาจากภาษาที่ใช้เขียนบรรณานุกรมของบทความที่ถูกนำมาอ้างอิง

● การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลได้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจให้คะแนนและลงรหัส จากนั้นนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับประมวลผลทางสถิติ เพื่อคำนวณค่าสถิติ และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และทดสอบความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman rank correlation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยวารสารหลักสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย สามารถนำเสนอผลการวิจัยและการทดสอบความสัมพันธ์ตามลำดับดังนี้

1. การใช้วารสารสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์มากที่สุด รองลงมาคือ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ และ ศาสตราจารย์ ตามลำดับ

ด้านการศึกษา พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาเอกมากที่สุด รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท ส่วนการศึกษาสูงสุดทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ พบว่า สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด รองลงมาคือ ระดับปริญญาเอก

สำหรับประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวข้องกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มากกว่า 20 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ 11-20 ปี, 6-10 ปี และ น้อยกว่า 5 ปี ตามลำดับ

ส่วนช่องทางในการเข้าถึงวารสาร พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิใช้การเข้าถึงวารสารจากฐานข้อมูลที่ห้องสมุดจัดให้บริการมากที่สุด รองลงมาคือ การใช้วารสารสิ่งพิมพ์ที่ห้องสมุดจัดให้บริการ นอกจากนี้ยังมีการใช้วารสารจากฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น ๆ อีกด้วย

ทั้งนี้ในประเด็นการใช้วารสารสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิใช้วารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยวารสารฉบับภาษาไทยที่มีการใช้มากที่สุดคือ วารสารสารสนเทศศาสตร์ และวารสารบรรณศาสตร์ มศว. รองลงมาคือ วารสารโดมทัศน์ วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ วารสารห้องสมุด วารสารอินฟอร์เมชัน วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ และวารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ ส่วนวารสารฉบับภาษาต่างประเทศที่มีการใช้มากที่สุดคือ College & Research Libraries, Library Trends, Library & Information Science Research, Journal of Academic Librarianship, Journal of Information Science, IFLA Journal, Library Journal, Information Research, Library Quarterly และ Library Hi Tech ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อการใช้วารสารในประเด็นชื่อเสียงและคุณภาพของวารสาร พบว่า วารสารสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ฉบับภาษาไทยที่มีชื่อเสียงและคุณภาพในระดับดี ได้แก่ วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ วารสารสารสนเทศศาสตร์ วารสารบรรณศาสตร์ มศว. วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ วารสารอินฟอร์เมชัน และวารสารห้องสมุด ส่วนวารสารสาขารักษาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ฉบับภาษาต่างประเทศที่ให้ความเห็นว่ามีความเห็นว่ามีชื่อเสียงและคุณภาพในระดับดีมากมีจำนวน 8 รายชื่อ ได้แก่ Information Research, College & Research Libraries, Journal of Academic

Librarianship, Library & Information Science Research, Information & Management, Journal of Information Science, Information Technology and Libraries และ Library Trends นอกจากนี้ยังมีวารสารอื่น ๆ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่ามีความเสี่ยงและคุณภาพในระดับดี

2. การให้บริการวารสารสาขารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์

บรรณารักษ์ฝ่ายวารสารหรือสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องของห้องสมุดที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล ที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 10 แห่ง ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์ชำนาญการมากที่สุด รองลงมาคือ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ และบรรณารักษ์เชี่ยวชาญพิเศษ ตามลำดับ

ด้านการศึกษา พบว่า บรรณารักษ์ฝ่ายวารสารหรือสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท มากที่สุด รองลงมาคือ ระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาตรี ส่วนการศึกษาสูงที่สุดทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า สำเร็จการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระดับปริญญาโท มากที่สุด รองลงมาคือ ระดับปริญญาเอก และปริญญาตรี ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ พบว่า มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มากที่สุด รองลงมา คือ มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ น้อยกว่า 5 ปี ตามลำดับ

ทั้งนี้บรรณารักษ์ของห้องสมุดทุกแห่งมีเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกวารสารคือ เนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้ใช้, เนื้อหามีความสำคัญ ถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันสมัย, วารสารผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ, มีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการใช้ภาษาถูกต้องและการลำดับเนื้อหาเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีเกณฑ์ที่ห้องสมุดส่วนใหญ่เลือกใช้อีกก็คือ เนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชานั้น ๆ และผู้จัดทำหรือผู้เขียนมีความชำนาญ แต่ทว่าห้องสมุดบางแห่ง ยังใช้เกณฑ์อื่น ๆ ในการพิจารณาวารสาร คือ วารสารต้องไม่มุ่งเน้นให้ความบันเทิงเพียงอย่างเดียว, มีรายชื่อในฐานข้อมูล TCI และพิจารณาถึงลักษณะของวารสาร อาทิ ขนาดเล่ม ตัวอักษร ภาพประกอบ เป็นต้น

สำหรับประเด็นการให้บริการวารสารสาขารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ พบว่าวารสารสาขารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ฉบับภาษาไทยที่ห้องสมุดจัดให้บริการครบทุกแห่งคือ วารสารห้องสมุด วารสารสารสนเทศศาสตร์ และวารสารโดมทัศน์ ส่วนวารสารบรรณศาสตร์ มศว. วารสารอินฟอร์เมชัน และวารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีห้องสมุดจัดให้บริการ 9 แห่ง วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ และวารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ มีห้องสมุดจัดให้บริการ 8 แห่ง และวารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มีห้องสมุดจัดให้บริการ 6 แห่ง ขณะที่วารสารสาขารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ฉบับภาษาต่างประเทศ 12 อันดับแรกที่ห้องสมุดจัดให้บริการมากที่สุด ได้แก่ Library Resources & Technical Services, Library & Information Science Research, Library Trends, Library Journal, Library Quarterly, College &

Research Libraries, IFLA Journal, Journal of Academic Librarianship, Journal of Librarianship and Information Science, Library Hi Tech, Serials Librarian และ Information Technology and Libraries

นอกจากนี้ยังพบว่าความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อการจัดให้บริการวารสารสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ฉบับภาษาไทย ที่เห็นว่ามีชื่อเสียงและคุณภาพในระดับดีมาก ได้แก่ วารสารห้องสมุด ส่วนวารสารที่มีชื่อเสียงและคุณภาพในระดับดี ได้แก่ วารสารสารสนเทศศาสตร์ วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ วารสารโดมทัศน์ วารสารบรรณศาสตร์ มศว. วารสารอินฟอร์เมชั่น วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และวารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ ส่วนวารสารสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ฉบับภาษาต่างประเทศที่บรรณารักษ์ให้ความเห็นว่ามีชื่อเสียงและคุณภาพในระดับดีมาก มีจำนวน 11 รายชื่อ ได้แก่ Journal of Information Technology : JIT, Journal of Information Science, International Information and Library Review, Journal of Academic Librarianship, Journal of Librarianship and Information Science, Library Hi Tech, Library & Information Science Research, Information & Management, Information Research, Journal of Management Information Systems และ Libri ตามลำดับ

3. การอ้างอิงวารสารสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ผลการวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในผลงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 8 แห่ง ที่มีการเรียนการสอนในสาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2555 โดยรวบรวมจากฐานข้อมูล TDC ระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม 2555 ถึงวันที่ 20 สิงหาคม 2555 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 138 ชื่อเรื่อง พบว่า

การอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีการอ้างอิงวารสารทั้งหมด 1,360 รายการ เป็นการอ้างอิงวารสารภาษาต่างประเทศ 767 บทความ และเป็นวารสารภาษาไทย 593 บทความ โดยการอ้างอิงวารสารเป็นการอ้างอิงจากวารสารสิ่งพิมพ์มากที่สุด 1,162 บทความ รองลงมาเป็นการอ้างอิงจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ 198 บทความ

ทั้งนี้ขอบเขตเนื้อหาบทความวารสารที่มีการอ้างอิงมากที่สุด เป็นบทความวารสารอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 312 บทความ ส่วนขอบเขตเนื้อหาบทความวารสารที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่มีการอ้างอิงมากที่สุด คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ จำนวน 234 บทความ รองลงมาคือ ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 194 บทความ ด้านผู้ใช้และการใช้สารสนเทศ จำนวน 147 บทความ ด้านการบริหารจัดการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ จำนวน 122 บทความ กระบวนการทางเทคนิคของห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ จำนวน 116 บทความ ด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศและการประยุกต์ใช้ จำนวน 99 บทความ ด้านการบริการ จำนวน 94 บทความ ด้านการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 31 บทความ และด้านทฤษฎีพื้นฐานทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 11 บทความ

สำหรับอายุของบทความวารสารที่นำมาอ้างอิงมากที่สุด มีอายุน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 436 บทความ รองลงมาคือ อายุ 11-20 ปี จำนวน 374 บทความ อายุ 6-10 ปี จำนวน 369 บทความ และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 180 บทความ

ผลการวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา พิจารณาจากความถี่ในการอ้างอิงวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูล Journal link, ISI, Scopus และ TCI สำหรับวารสารภาษาไทยพบว่า วารสารห้องสมุด มีการอ้างอิงถึงมากที่สุด จำนวน 82 บทความ รองลงมาคือ วารสารสารนิเทศศาสตร์ (เปลี่ยนชื่อมาจากวารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มช.) จำนวน 53 บทความ วารสารโดมทัศน์ จำนวน 30 บทความ วารสารอินฟอร์เมชัน จำนวน 17 บทความ วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 15 บทความ และวารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวน 6 บทความ ตามลำดับ

สำหรับวารสารภาษาต่างประเทศที่มีการอ้างอิงถึงมากที่สุด คือ College & Research Libraries จำนวน 47 บทความ รองลงมาคือ The Journal of Academic Librarianship จำนวน 27 บทความ Journal of Documentation จำนวน 20 บทความ Library & Information Science Research จำนวน 18 บทความ Library Management จำนวน 13 บทความ Information Research, Library Journal และ Library Review มีการอ้างอิงถึงวารสารละ 11 บทความ Information Processing & Management จำนวน 10 บทความ Journal of Information Science จำนวน 9 บทความ Library Trends และ The Electronic Library มีการอ้างอิงถึงวารสารละ 8 บทความ Information Technology and Libraries จำนวน 7 บทความ Library Hi Tech และ New Library World มีการอ้างอิงถึงวารสารละ 6 บทความ Annual Review of Information Science and Technology, Reference & User Services Quarterly และ Serials Review มีการอ้างอิงถึงวารสารละ 5 บทความ IFLA Journal, Library Collections, Acquisitions, & Technical Services, Online Information Review และ Reference Services Review มีการอ้างอิงถึงวารสารละ 4 บทความ Australian Academic & Research Libraries, International Information and Library Review และ Library Quarterly มีการอ้างอิงถึงวารสารละ 3 บทความ Library Resources & Technical Services และ Serials Librarian มีการอ้างอิงถึงวารสารละ 2 บทความ โดยวารสาร Aslib Proceedings, Information & Management, Journal of Librarianship and Information Science, Journal of Library Administration, Libri และ Reference Librarian มีการอ้างอิงถึงวารสารละ 1 บทความ ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดอันดับวารสารจากค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิง การใช้วารสารของผู้ทรงคุณวุฒิสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ การให้บริการวารสารสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์ และการอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา

การจัดอันดับวารสารเปรียบเทียบกับระหว่างอันดับค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิงวารสาร
ความคิดเห็นในการใช้วารสารของผู้ทรงคุณวุฒิสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ความ
คิดเห็นในการให้บริการวารสารของบรรณารักษ์ และการอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา
มีรายละเอียดดังนี้

สำหรับวารสารสาขามานุษยวิทยาและสารสนเทศศาสตร์ ฉบับภาษาไทย มีการจัดอันดับ
ดังนี้

การจัดอันดับตามค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิง มี 4 อันดับ ได้แก่

- อันดับที่ 1 วารสารห้องสมุด
- อันดับที่ 2 วารสารอินฟอร์เมชัน
- อันดับที่ 3 วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
- อันดับที่ 4 วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์

การจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 อันดับแรก ได้แก่

- อันดับที่ 1 วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
- อันดับที่ 2 วารสารสารสนเทศศาสตร์
- อันดับที่ 3 วารสารบรรณศาสตร์ มศว.
- อันดับที่ 4 วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อันดับที่ 5 วารสารอินฟอร์เมชัน และวารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์

การจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบรรณารักษ์ 5 อันดับแรก ได้แก่

- อันดับที่ 1 วารสารห้องสมุด
- อันดับที่ 2 วารสารสารสนเทศศาสตร์
- อันดับที่ 3 วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
- อันดับที่ 4 วารสารโดมทัศน์
- อันดับที่ 5 วารสารอินฟอร์เมชัน และวารสารบรรณศาสตร์ มศว.

การจัดอันดับตามปริมาณความถี่ในการอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา

5 อันดับแรก ได้แก่

- อันดับที่ 1 วารสารห้องสมุด
- อันดับที่ 2 วารสารสารสนเทศศาสตร์
- อันดับที่ 3 วารสารโดมทัศน์
- อันดับที่ 4 วารสารอินฟอร์เมชัน
- อันดับที่ 5 วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำหรับวารสารสาขารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ฉบับภาษา ต่างประเทศ มีการจัดอันดับ ดังนี้

การจัดอันดับตามคำดัชนีผลกระทบการอ้างอิง 5 อันดับแรก ได้แก่

- อันดับที่ 1 MIS quarterly : Management Information Systems Quarterly
- อันดับที่ 2 Information Systems Research : ISR
- อันดับที่ 3 Journal of Information Technology : JIT
- อันดับที่ 4 Journal of Management Information Systems
- อันดับที่ 5 Information & Management

การจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 อันดับแรก ได้แก่

- อันดับที่ 1 Information Research
- อันดับที่ 2 College & Research Libraries
- อันดับที่ 3 Journal of Academic Librarianship
- อันดับที่ 4 Library & Information Science Research
- อันดับที่ 5 Information & Management

การจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบรรณารักษ์ 5 อันดับแรก ได้แก่

- อันดับที่ 1 Journal of Information Technology : JIT
- อันดับที่ 2 Journal of Information Science
- อันดับที่ 3 International Information and Library Review
- อันดับที่ 4 Library Hi Tech
- อันดับที่ 5 Journal of Academic Librarianship

การจัดอันดับตามปริมาณความถี่ในการอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา 5 อันดับแรก ได้แก่

- อันดับที่ 1 College & Research Libraries
- อันดับที่ 2 Journal of Academic Librarianship
- อันดับที่ 3 Journal of Documentation
- อันดับที่ 4 Library & Information Science Research
- อันดับที่ 5 Library Management

ส่วนผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน พบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกของการจัดอันดับระหว่างคำดัชนีผลกระทบการอ้างอิงและการอ้างอิงวารสารในผลงานงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งยังพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกของการจัดอันดับระหว่างการใช้วารสารของผู้ทรงคุณวุฒิสาขารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และการให้บริการวารสารของบรรณารักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการวิจัย

วารสารหลักสาขารัฐศาสตร์และสาขาสารสนเทศศาสตร์ที่เป็นผลจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์และสาขาสารสนเทศศาสตร์ บรรณารักษ์ และการวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ผลลัพธ์ที่ได้ไม่เหมือนกัน แต่มีความใกล้เคียงกัน ซึ่งเมื่อนำไปทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนผลลัพธ์ที่ออกมาแสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการใช้วารสารสาขารัฐศาสตร์และสาขาสารสนเทศศาสตร์ โดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์และสาขาสารสนเทศศาสตร์ การให้บริการวารสารของห้องสมุดโดยการสอบถามความคิดเห็นจากบรรณารักษ์ และการบันทึกข้อมูลการอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษานั้น ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังนี้

ด้านการใช้วารสารของผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์และสาขาสารสนเทศศาสตร์ ที่พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเข้าถึงวารสารที่ต้องการจากฐานข้อมูลที่ห้องสมุดจัดขึ้นมากกว่าการใช้วารสารสิ่งพิมพ์ที่ห้องสมุดจัดให้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ มนัสรา สินปรุ (2546) ที่พบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วารสารวิชาการที่เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าวารสารฉบับพิมพ์เล็กน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านเครือข่าย และความสามารถของฐานข้อมูลที่มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิสามารถเข้าถึงวารสารจากฐานข้อมูลออนไลน์ได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และมีความสะดวกมากกว่าการเดินทางไปใช้วารสารที่ห้องสมุดจัดให้บริการ อีกทั้งปัจจุบันธุรกิจการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ลักษณะต่าง ๆ มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สำนักพิมพ์หลายแห่ง ตลอดจนตัวแทนบอกรับวารสาร ได้หันมาลงทุนและให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่งบประมาณของห้องสมุดที่มีอยู่อย่างจำกัด แต่ราคาของวารสารสิ่งพิมพ์กลับเพิ่มมากขึ้น ทำให้ห้องสมุดต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาแทนที่สื่อสิ่งพิมพ์ (สมร ตาระพันธ์, 2543) ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ต้องปรับตัวและก้าวให้ทันต่อความก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะผู้เป็นนักศึกษา นักวิชาการ จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555)

ด้านการให้บริการวารสาร ผลการศึกษาพบว่า ห้องสมุดมีเกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารโดยพิจารณาจาก เนื้อหามีความตรงตามความต้องการของผู้ใช้, เนื้อหามีความสำคัญ ถูกต้องเชื่อถือได้ และทันสมัย, วารสารผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ, มีการเผยแพร่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการใช้ภาษาถูกต้อง ลำดับเนื้อหาอย่างเหมาะสม ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ นวพร สุริยะ (2541) ที่พบว่า เกณฑ์การคัดเลือกวารสารที่ห้องสมุดเลือกใช้คือ คัดเลือกวารสารที่ตรงกับหลักสูตรการเรียนการสอน หรือสอดคล้องกับกิจกรรมของหน่วยงาน ทั้งนี้เป็นเพราะปรัชญาพื้นฐานของห้องสมุด ที่มุ่งให้บริการแก่ผู้ใช้ให้

เกิดความพึงพอใจมากที่สุด นอกเหนือจากการบริการให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ แต่ทว่าบรรณารักษ์ยังมองไกลไปถึงคุณภาพของสิ่งที่จะนำมาให้บริการที่ต้องมีการคัดเลือกโดยพิจารณาที่กลุ่มผู้จัดทำวารสาร ผู้เขียน การเรียบเรียง หรือแม้แต่ส่วนประกอบของวารสาร อาทิ ตัวอักษร การพิมพ์ การจัดทำรูปเล่ม เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเกณฑ์การประเมินค่าวารสารที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ดังตัวอย่างเช่น การศึกษาวิจัยของ ดร.สุนีย์ กาศจำรูญ (2540) การวัดคุณค่าวารสาร : จากการวิเคราะห์การอ้างถึง การใช้จริง และการประเมินคุณค่าจากนักวิชาการในสาขาวิชาฟิสิกส์ ที่ศึกษาถึงไปถึงพฤติกรรมการใช้วารสารของผู้ใช้เฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาวิจัยของ ศ.ดร.ชุตินา สัจจามันท์ (2543) ที่ได้ศึกษาพัฒนาเกณฑ์การประเมินค่าวารสาร เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินคุณค่าวารสารวิชาการต่อไป

ด้านการอ้างอิงวารสาร ผลการศึกษาพบว่า บทความวารสารภาษาต่างประเทศถูกนำมาอ้างอิงในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษามากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ น้ำลีน เทียมแก้ว (2551) แต่แตกต่างจากการศึกษาของ พรพิมล กัมปนาท (2546) สุดารัตน์ ภัทรดุลย์พิทักษ์ (2546) และสุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) ที่ผลการศึกษาพบว่า เอกสารที่ถูกนำมาอ้างอิงเป็นเอกสารภาษาไทยมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ในปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยได้ก่อตั้งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขึ้น (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2550) โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของประเทศ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน หลังจากนั้นได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารโทรคมนาคม ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารทำได้สะดวกขึ้น ด้วยเหตุนี้การดำเนินงานและการให้บริการของห้องสมุดจึงสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ที่เกิดจากประเทศอื่น ๆ สามารถทำได้สะดวกมากยิ่งขึ้นผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ด้านการจัดอันดับวารสารหลักสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เมื่อนำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างอันดับของค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิง การใช้วารสารของผู้ทรงคุณวุฒิสายบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ การให้บริการวารสารสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์ และการอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระหว่างการจัดอันดับด้วยค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิง และการอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิธีการรวบรวมข้อมูล การนับจำนวนการอ้างอิงวารสาร และการคำนวณรายการอ้างอิงวารสารมีแนวทางเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เป็นการนับความถี่ของการอ้างอิงบทความในแต่ละปี หรืออีกนัยหนึ่งคือ การนับความถี่ที่บทความวารสารนั้น ๆ จะได้รับการอ้างอิง (รุจเรขา วิทยายุทธภูมิ, 2544) นอกจากนี้ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของการจัดอันดับวารสารหลักสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ยังพบว่ามีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระหว่างการจัดอันดับการใช้วารสารของผู้ทรงคุณวุฒิสายบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และการให้บริการวารสารของบรรณารักษ์ อาจเป็นเพราะเป็นบุคลากรในสายวิชาชีพเหมือนกัน ผ่านการเรียนการสอนในสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารเทศมาเช่นเดียวกัน หรืออาจเป็นเพราะทั้งผู้ทรงคุณวุฒิสายบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และบรรณารักษ์ ได้มีการติดตามความก้าวหน้าทาง

วิชาชีพจากการประชุม สัมมนา ที่จัดโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพพร่วมกัน จึงทำให้มีความสนใจในประเด็นต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน ทำให้มีการให้บริการวารสาร และการจัดให้บริการวารสารสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กัน

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ของการจัดอันดับวารสารสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ระหว่างความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และบรรณารักษ์ ก็ยังคงมีความสัมพันธ์กับการจัดอันดับวารสารสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ด้วยค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิง และการอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิธีการ ในการศึกษาของแต่ละกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน แต่อาจกล่าวได้ว่าวารสารหลักสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิ บรรณารักษ์ รวมถึงการอ้างอิงวารสารในงานนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา มีการใช้และการจัดให้บริการที่มีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 สำหรับอาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา หรือผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สามารถนำข้อมูลการใช้วารสารของผู้ทรงคุณวุฒิ การให้บริการวารสาร ตลอดจนการอ้างอิงวารสารไปเป็นแนวทางในการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้ทราบแนวโน้ม ทิศทาง และความสนใจของวงการวิชาชีพในช่วงเวลานั้น ๆ อีกทั้งข้อมูลการจัดอันดับวารสารหลักสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ยังเป็นแนวทางให้อาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา ทราบถึงวารสารที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของวงการวิชาชีพ อีกทั้งสามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจในการส่งเนื้อหาความรู้ไปเผยแพร่ยังวารสารที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ

1.2 สำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดที่จัดการเรียนการสอนสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สามารถนำข้อมูลการใช้วารสารของผู้ทรงคุณวุฒิ และการอ้างอิงวารสาร ไปเป็นเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจคัดเลือกหรือประเมินคุณค่าวารสารอีกทางหนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็น และพฤติกรรมการเลือกใช้อวารสารได้ในระดับหนึ่ง

1.3 สำหรับสำนักพิมพ์ ตัวแทนการบอกรับวารสาร สามารถนำข้อมูลวารสารหลักสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นข้อมูลนำเสนอต่อห้องสมุดหรือสถาบันบริการสารสนเทศที่จัดการเรียนการสอนสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากรายชื่อวารสารหลักดังกล่าวเป็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิสารบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยอาจใช้วิธีการอื่น ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อาทิ เทคนิคแบบเดลฟาย (Delphi technique) เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวารสารหลักในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้ครบทุกสาขาวิชา หรือเป็นการศึกษาในภาพรวมของทุกสาขาวิชา เนื่องจากปัจจุบันการศึกษาในสาขาหนึ่ง ๆ มักการศึกษาแบบบูรณาการ หรือสหศึกษามากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2550). *ประวัติกระทรวงไอซีที*. เรียกใช้เมื่อ 18 มกราคม 2555 จาก http://www.mict.go.th/ewt_news.php?nid=804
- ชุดิมา ลัจจันนท์. (2543). การพัฒนาเกณฑ์การประเมินค่าวารสาร. ใน *สารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และงานวิจัย* (หน้า 19-36). กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- นงเยาว์ เปรมกมลเนตร. (2554). *Journal quality criteria, impact factors and h-index*. [computer file]. เรียกใช้เมื่อ 30 ธันวาคม 2554 จาก <http://www.arts.chula.ac.th/~libsci/Download/DrNongyao.ppt>
- นวพร สุริยะ. (2541). *การจัดการงานวารสารในห้องสมุดแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- น้ำลิน เทียมแก้ว. (2551). *การวิเคราะห์การอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในบทความทางวิชาการในวารสารภาษาไทยสาขาสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรพต พิจิตรกำเนิด. (2555). การใช้วารสารที่จัดให้บริการโดยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. *วารสารวิจัย มสธ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 1-12.
- พรพิมล กัมปนาณรักษ์. (2546). *การวิเคราะห์การอ้างอิงในบทความวารสารภาษาไทย สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- มนิสรา ลินปรุ. (2546). การศึกษาการใช้วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุจเรขา วิทยาวุฒิภู. (18 สิงหาคม 2544). *Journal Impact Factor*. เรียกใช้เมื่อ 18 มกราคม 2556 จาก <http://stang.sc.mahidol.ac.th/text/impact.htm>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์. ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย. (ม.ป.ป.). *ความเป็นมาของฐานข้อมูล TCI*. เรียกใช้เมื่อ 30 ธันวาคม 2554 จาก http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/history.html
- สมร ตาระพันธ์. (2543). วารสารอิเล็กทรอนิกส์. *บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.*, 18 (2), 20-30.
- สุดารัตน์ ภัทรดุลพิทักษ์. (2546). *การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์และรายงานการศึกษาระดับสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สุนีย์ กาศจำรูญ. (2540). การวัดคุณค่าวารสาร : จากการวิเคราะห์การอ้างอิง การใช้จริง และการประเมินคุณค่าจากนักวิชาการในสาขาวิชาฟิสิกส์. *โดมทัศน์*, 18 (1), 50-54.
- สุพัตรา ศิริวัฒน์. (2547). *การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2546. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- Lewis, J. S., & McDonald, J. D. (n.d.). *Defining an undergraduate core journal collection*. Retrieved January 2, 2012, from http://www.cudi.edu.mx/comite_bibliografico/Core%20Journal%20Collection.pdf

ผู้เขียน

บรรพต พิจิตรกำเนิด

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
e-mail: bunpodp@hotmail.com

